

عوامل موثر بر قیمت محصولات کشاورزی در اقتصاد ایران

عرفانه راسخ جهرمی^۱، فریبا عابدی^۲ و محمد علی ناصری جهرمی^۳

چکیده

عملکرد اقتصاد کلان با سه فاکتور کلی میزان تورم، نرخ رشد و میزان بیکاری مورد قضاوت قرار می‌گیرد. هنگامی که تورم بالاست، قیمت کالایی که مردم خریداری می‌کنند، افزایش می‌یابد. این یکی از علت‌های ناخوشایند تورم است حتی اگر درآمد مردم همراه با قیمت‌ها افزایش یابد. در این مطالعه، با توجه به اهمیت نقش قیمت‌ها در اقتصاد ایران، عامل‌های موثر بر قیمت‌های بخش کشاورزی و تاثیر اختلال در متغیرهای اثر گذار بر این قیمت‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. در این رابطه، از متغیرهای نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی، شاخص قیمت بخش صنعت و خدمات به عنوان متغیرهای تاثیر گذار بر قیمت‌های بخش کشاورزی استفاده شده است. داده‌های مورد نیاز شامل متغیرهای نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی و شاخص قیمت بخش کشاورزی، طی دوره‌ی ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۹، از مجموعه داده‌های سری زمانی و مجموعه آمار سری زمانی سازمان برنامه ریزی و مدیریت بدست آمده است. در این مقاله از الگوی خود توضیح با وقفه‌های توزیع شده برای برآورد و آزمون واکنش متغیرهای درونزای الگو نسبت به شوک‌های وارده بر جملات اختلال استفاده شده است. نتایج حاصله نشان داد که نرخ ارز تاثیر مثبت بر قیمت محصولات کشاورزی و نرخ بهره و حجم نقدینگی تاثیر منفی بر قیمت محصولات کشاورزی دارد. همچنین تاثیر شاخص قیمت بخش‌های صنعت و خدمات بر بخش کشاورزی مثبت است. با توجه به یافته‌ها لزوم افزایش کارایی سیستم بانکی، تقویت رابطه بخش کشاورزی با سایر بخش‌ها جهت مدرنیزه کردن بخش کشاورزی و همچنین پرهیز از افزایش حجم نقدینگی توصیه می‌شود.

طبقه بندی JEL: E39, E31, E3, F31, L16

واژه‌های کلیدی: قیمت محصولات کشاورزی، الگوی خود توضیح برداری، نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی، شاخص قیمت بخش خدمات و صنعت

مقدمه

در مباحث اقتصادی قیمت‌ها نقش راهنما را در اتخاذ تصمیمات تولیدی و مصرفی ایفا می‌نمایند. این در شرایطی است که با توجه به روند جهانی شدن اقتصاد، امروزه قیمت‌های بین‌المللی نیز در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی بسیار مؤثرند. صاحب‌نظران اقتصادی در رابطه با نقش قیمت‌ها بیان می‌کنند که یکی از اهداف اصلی جامعه عبارت است از تخصیص منابع بین اعضای آن جامعه برای ماکزیمم کردن رفاه آنها. برای دستیابی به این هدف مهم، لازم است هر منبع به گونه‌ای تخصیص یابد که بالاترین عایدی را برای جامعه فراهم کند. این در شرایطی است که سیستم اقتصادی کشور بازار آزاد باشد همچنین قیمت‌ها نقش مؤثری در توزیع درآمد، بهره‌وری عوامل تولید و ایجاد انگیزه در تشکیل سرمایه دارند.

۱- مربی، گروه اقتصاد، دانشگاه پیام نور، ایران، Rasekh83@gmail.com، ۰۹۱۷۱۹۲۰۴۵۸

۲- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی زرقان، Fribaabedy@gmail.com

۳- مدرس دانشگاه آزاد شیراز، Dmnasery@yahoo.com

علاوه بر این، نوسانات قیمت‌ها در زمان‌های مختلف موجب می‌شود که نتوان به سادگی الگوی مشخصی را برای آنها در نظر گرفت و نیز باعث می‌شود که کاربرد بعضی از تکنیک‌های برنامه‌ریزی تولید مشکل و یا غیر ممکن گردد. محصولات کشاورزی نیز به عنوان مهمترین محصولات در جهان، از این قاعده مستثنی نبوده و در طول ماه‌ها، سالها و حتی دهه‌ها دچار نوسان قیمت می‌شوند.

در حال حاضر، محصولات کشاورزی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته مورد حمایت دولت قرار دارند. پیش‌بینی می‌شود که با کاهش حمایت سازمان تجارت جهانی از محصولات کشاورزی، قیمت این محصولات در بازار جهانی افزایش یابد. دلیل این امر را کاهش سطح تولید قابل پیش‌بینی به دلیل کاهش حمایت از محصولات کشاورزی می‌دانند. در سال ۲۰۰۷، شاخص قیمت محصولات کشاورزی در بازار جهانی افزایش یافت (فائو، ۲۰۰۸). به اعتقاد ون براون^۱ (Van Braun) (۲۰۰۵)، این افزایش قیمت محصولات کشاورزی در سال‌های اخیر چند منشأ دارد از قبیل؛ افزایش قیمت انرژی در بازارهای جهانی، افزایش جمعیت و تغییرات اقلیمی می‌باشد.

در کشور ما ایران عوامل متعددی بر عملکرد کلان اقتصادی تأثیر گذار است که از این عوامل مهم سه فاکتور کلی میزان تورم، نرخ رشد و میزان بیکاری را می‌توان مورد قضاوت قرار داد.

از مهمترین عوامل مؤثر بر بررسی قیمت‌ها، تعیین متغیرهای توضیحی مناسب و بررسی چگونگی ثبات قیمت‌هاست. اهمیت ثبات سیستم قیمت‌ها به اندازه‌ای است که از آن می‌توان به عنوان یکی از معیارهای مهم ارزیابی سیستم اقتصادی یک کشور نام برد. (تفضلی، ۱۳۶۶).

سیاست‌های پولی از جمله مهمترین سیاست‌هایی است که می‌تواند بر قیمت‌های بخش‌های گوناگون اقتصاد، از جمله قیمت مسکن، کالاهای مصرفی بادوام، خدمات، صنعت و کشاورزی مؤثر باشند. تحقیقات نشان می‌دهد که در ابتدای دهه ۱۹۸۰ بر اثر افزایش قیمت نفت قیمت‌ها در کشورهای صنعتی تحت تأثیر قرار گرفت (ایساک و همکاران، ۱۹۹۷).

عمرانی، محمد و ترکمانی، جواد (۱۳۸۶) به بررسی عاملهای مؤثر بر پایداری قیمت‌های بخش‌های گوناگون اقتصاد پرداخته است. جهت تخمین از متغیرهای نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی و شاخص قیمت بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات طی دوره ی ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۲ استفاده شده است. جهت برآورد؛ از الگوی خود توضیح برداری (VAR) و آزمون واکنش متغیرهای درونزای الگو نسبت به شوک‌های وارده بر جملات اخلاص استفاده شده است. نتایج حاصله نشان می‌دهد که متغیرهای پولی شامل نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی و همچنین قیمت‌های بخش خدمات بر قیمت‌های بخش کشاورزی اثر دارند. از سوی دیگر افزایش قیمت‌های بخش صنعت منجر به افزایش قیمت‌های کشاورزی می‌شود. در بخش صنعت مشخص گردید افزایش نرخ بهره، حجم پول و قیمت‌های کشاورزی تأثیر منفی بر قیمت‌های این بخش دارند و تنها افزایش قیمت خدمات باعث افزایش قیمت‌های صنعت می‌شود. قیمت‌های بخش خدمات نیز از قیمت‌های بخش کشاورزی و نرخ ارز به گونه‌ای منفی و از نرخ بهره، حجم پول و همچنین از قیمت‌های بخش صنعت به گونه‌ای مثبت متأثر می‌شود.

فیگ و پیرس (۱۹۷۶) در تحقیقی با استفاده از آمار ماهیانه و فصلی دوره ی ۱۹۵۳ تا ۱۹۷۱ برای هر یک از متغیرهای نرخ رشد شاخص قیمت عمده فروشی، نرخ رشد MI (تعریف محدود پول)، نرخ رشد $M2$ (تعریف گسترده پول) و نرخ رشد MB (پایه پولی) الگوهای $ARIMA$ مناسبی برآورد و با استفاده از آزمون‌ها - پیرس^۲ وجود رابطه‌ی کلی بین سری‌های تورم و رشد حجم پول را مورد ارزیابی قرار داده‌اند و نتایج این مطالعه، رابطه‌ی بین این سری‌ها نشان نداد.

1- Van Braun

2- Auto Regressive Integrated Moving Average

3- Ha-Pears Test

محمدی، حمید و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیقی به بررسی اثر افزایش قیمت صادراتی محصولات کشاورزی بر متغیرهای کلان اقتصاد ایران پرداخته است برای این منظور از الگوی تعادل عمومی، قابل محاسبه و ماتریس حسابداری اجتماعی سال ۱۳۸۰ استفاده شده است. نتایج حاصله نشان داده که با افزایش قیمت صادراتی محصولات کشاورزی صرف نظر از نوع سیاست ارزی تولید ناخالص داخلی، سرمایه گذاری بخش خصوصی و درآمد مالیاتی افزایش خواهد یافت اما مصرف و تولید کالاها در نظام ارزی شناور کاهش و در نظام ارزی غیر شناور افزایش خواهد یافت. همچنین مشخص شد با اعمال سیاست ارزی شناور مصرف سرمایه ای کالا کاهش و با اعمال سیاست ارزی غیر شناور مصرف سرمایه ای کالا افزایش می یابد. قیمت های کشاورزی و غیر کشاورزی نیز در فضای ارزی شناور (غیر شناور) کاهش (افزایش) خواهد یافت.

کارپورال و همکاران (۲۰۰۱)، در تحقیقی به بررسی واکنش های ناشی از شوک قیمتی موقت به منظور کنترل بهینه تورم، در کشورهای گوناگون پرداختند. نتایج حاصله نشان داد که هماهنگی در کاهش اثر ضربه (شوک) در بیشتر موارد تورم را کنترل کرده و هزینه ها را کاهش می دهد. در مطالعه حاضر، با توجه به اهمیت نقش قیمت ها در اقتصاد ایران، عاملهای مؤثر بر قیمت های بخش کشاورزی و تأثیر اختلال در متغیرهای اثرگذار بر این قیمت ها مورد بررسی قرار گرفته است.

مبانی نظری روش تحقیق :

در این مقاله، از داده های سری زمانی نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی و قیمت های بخش خدمات بر قیمت های بخش کشاورزی در ایران طی دوره ی ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۹ استفاده شده است. داده های این تحقیق از مجموعه آمار سری زمانی سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی بدست آمده است. به منظور برآورد مدل و انجام آزمون های مربوطه از بسته نرم افزاری Eviews و Microfit استفاده گردیده است.

از الگوی خود توضیح و با وقفه های توزیع شده برای برآورد و آزمون واکنش متغیرهای درونزای الگو نسبت به شوک های وارده بر جملات اخلاص استفاده شده است .

به منظور تشخیص پایایی متغیرهای سری زمانی از آزمون دیکی - فولر^۱ تعمیم یافته استفاده شده است.

ارائه مدل اقتصاد سنجی

به منظور بررسی اثر نرخ ارز، نرخ بهره، حجم نقدینگی و قیمت های بخش خدمات بر قیمت های بخش کشاورزی از رابطه زیر استفاده می نماییم.

$$LPA_t = C(1) + C(2) * LER_t + C(3) * LR_t + C(4) * LM_t + C(5) * LPI_t + C(6) * LPS_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

L: در ابتدای هر متغیر نشان دهنده لگاریتم گیری از آن متغیر می باشد.

PA: قیمت های بخش کشاورزی

ER: نرخ ارز

R: نرخ بهره

M: حجم نقدینگی

PI: قیمت های بخش صنعت

PS: قیمت های بخش خدمات

نتایج و بحث

• آزمون ساکن‌پذیری

برای بررسی متغیرها از نظر ساکن‌پذیری از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته استفاده شده است. که فرضیه صفر، در این آزمون وجود ریشه واحد می‌باشد. نتایج آزمون دیکی فولر تعمیم یافته، بر روی متغیرهای مدل در دو حالت با عرض از مبدأ و بار دیگر با عرض از مبدأ و روند صورت گرفته است و همانطور که مشاهده می‌کنید، تمامی متغیرها بجز نرخ ارز و حجم نقدینگی قدر مطلق آماره ADF محاسباتی از قدرمطلق ADF جدول در سطح ۵٪ بزرگتر می‌باشد. در نتیجه تمامی متغیرهای مدل بجز نرخ ارز و حجم نقدینگی در سطح، با عرض از مبدأ و یا با عرض از مبدأ و روند ساکن هستند اما نرخ ارز و حجم نقدینگی در تفاضل مرتبه اول ساکن می‌باشند.

جدول (۱) نتایج آزمون ساکن‌پذیری متغیرها

نتیجه نهایی	تفاضل اول			در سطح با عرض از مبدأ در روند			در سطح با عرض از مبدأ			متغیر
	نتیجه	وقفه	ADF محاسباتی	نتیجه	وقفه	ADF محاسباتی	نتیجه	وقفه	ADF محاسباتی	
I(0)	-	-	-	ساکن	۰	-۴/۳۴	ساکن	۱	-۳/۸	LPA
I(1)	ساکن	۰	-۶/۹	غیرساکن	۰	-۳/۳	غیرساکن	۱	-۱/۷	LER
I(0)	-	-	-	ساکن	۰	-۳/۵۷	ساکن	۰	-۳	LR
I(1)	ساکن	۰	-۴/۵	غیرساکن	۲	-۲/۵۸	غیرساکن	۰	-۲	LM
I(0)	-	-	-	ساکن	۱	-۴/۲۵	ساکن	۱	-۳/۹۸	LPI
I(0)	-	-	-	ساکن	۱	-۴/۴۵	ساکن	۱	-۳/۱	LPS

ADF جدول در سطح ۵٪: -۲/۹۷

ADF جدول در سطح ۵٪: -۳/۴۹

ADF جدول در سطح ۵٪: -۲/۹۷

ماخذ: یافته‌های تحقیق

• مدل خود توضیح با وقفه‌های توزیع شده ARDL

به دلیل این که اگر از متغیر قیمت‌های بخش صنعت استفاده کنیم متغیرهای مورد استفاده در این تحقیق به صورت ترکیبی از I(0) و I(1) می‌باشد، از مدل ARDL استفاده می‌شود. ابتدا باید وقفه بهینه تعیین شود.

در روش ARDL حداکثر وقفه بهینه مدل با معیار شوارتز - بیزین (SBC) انتخاب می شود. بعد از برآورد شدن مدل آزمون همجمعی انجام می شود تا مشخص شود که معادله بر آورد شده به سمت همجمعی میان متغیرها تمایل دارد یا نه برای این منظور باید آماره زیر را محاسبه کنیم:

$$t = \frac{\sum_{i=1}^{\hat{}} \alpha_i - 1}{\sum_{i=1}^{\hat{}} S_i}$$

(α_i) ها ضرایب متغیرهای با وقفه مربوط به متغیر وابسته و S_i ها انحراف معیار ضرایب فوق هستند. این آماره با مقدار بحرانی متناظر آن که بنرجی^۱ و دولادو^۲ و مستر^۳ ارائه داده اند مقایسه می شود. اگر قدر مطلق آماره محاسباتی از قدر مطلق مقدار بحرانی فوق بیشتر باشد وجود همگرایی (رابطه بلند مدت) تأیید و در غیر این صورت تأیید نمی شود.

جدول (۲) نتیجه برآورد رابطه بین متغیرها به کمک روش ARDL

متغیر وابسته	متغیر مستقل	ضریب	آماره t	R ²	آماره محاسباتی
لگاریتم قیمت‌های بخش کشاورزی ARDL(1,0,0,1,0,0)	لگاریتم قیمت‌های بخش کشاورزی با یک وقفه	۰/۴۵۵۵	۳/۸۳	۰/۷۳	$\frac{\sum_{i=1}^{\hat{}} \alpha_i - 1}{\sum_{i=1}^{\hat{}} S_i} = \frac{0.46 - 1}{0.1189} = -4.54$
	لگاریتم نرخ ارز	۱/۷۱۰۶	۲/۳		
	لگاریتم نرخ بهره	-/۴۲۵۵۳	-۲/۱		
	لگاریتم حجم نقدینگی	-/۹۳۷۳۸	-۲/۷		
	لگاریتم حجم نقدینگی با یک وقفه	-۲/۱۵۲۷	-۶/۶		
	لگاریتم قیمت‌های بخش صنعت	۲/۱۱۳۰	۲/۰۳		
	لگاریتم قیمت‌های بخش خدمات	۲/۲۶۸۸	۲/۰۵		
	عرض از مبدا	۲/۴۲۱۰	۲		

ماخذ: یافته های تحقیق

با توجه به جدول (۲) متغیر وابسته با وقفه یک ظاهر شده است بنابراین نتایج محاسبه آماره محاسباتی در جدول آورده شده و با توجه به این که آماره محاسباتی از مقادیر جدول بنرجی، دولادو و مستر (۳/۲۷) به لحاظ قدر مطلق بیشتر است، فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود رابطه بلند مدت رد، وجود آن پذیرفته می شود.

• برآورد الگوی بلندمدت

بعد از انجام آزمون و اطمینان از این که رابطه بلند مدت بین متغیرها وجود دارد. این نتایج در جدول (۳) ارائه شده است.

1. Banerjee.
2. Dolado.
3. Master.

جدول (۳) نتایج تخمین بلند مدت به روش ARDL

متغیر وابسته	متغیر مستقل	ضریب	آماره t
لگاریتم قیمت‌های بخش کشاورزی	عرض از مبدا	۴	۵/۵
	لگاریتم نرخ ارز	۰/۲۹	۲/۳
	لگاریتم نرخ بهره	-۰/۳	-۲
	لگاریتم حجم نقدینگی	-۰/۴۶	-۳/۷۹
	لگاریتم قیمت‌های بخش صنعت	۰/۱۱	۲/۵۷
	لگاریتم قیمت‌های بخش خدمات	۰/۰۰۲۹	۲/۲

ماخذ: یافته‌های تحقیق

- به دنبال افزایش نرخ ارز، قیمت‌های بخش کشاورزی نیز افزایش می‌یابد، بنابراین در اثر افزایش نرخ ارز به میزان یک درصد، قیمت‌های بخش کشاورزی به میزان ۰/۲۹ درصد افزایش یافته است
- همچنین در اثر افزایش نرخ بهره به میزان یک درصد، قیمت‌های بخش کشاورزی به میزان ۰/۳ درصد کاهش یافته است.
- حجم نقدینگی بر قیمت‌های بخش کشاورزی تأثیر منفی و معنی داری دارد یعنی در اثر افزایش حجم نقدینگی به میزان یک درصد، قیمت‌های بخش کشاورزی به میزان ۰/۴۶ درصد کاهش یافته است.
- در اثر افزایش قیمت‌های بخش صنعت به میزان یک درصد، قیمت‌های بخش کشاورزی به میزان ۰/۱۱۸ درصد افزایش یافته است و ضریب این متغیر معنی دار نیز می‌باشد زیرا به دنبال افزایش قیمت‌های بخش صنعت، کارگران تقاضای دستمزد بیشتری می‌نمایند در نتیجه به کارفرمایان فشار مضاعفی به دلیل قیمت‌های بخش صنعت و افزایش حقوق کارگران وارد شده و افزایش قیمت‌ها به بخش کشاورزی نیز وارد می‌شود.
- قیمت‌های بخش خدمات بر قیمت‌های بخش کشاورزی تأثیر مثبت و معنی داری دارد یعنی در اثر افزایش قیمت‌های بخش خدمات به میزان یک درصد، قیمت‌های بخش کشاورزی به میزان ۰/۰۰۲۹ درصد افزایش یافته است.
- برآورد رابطه کوتاه مدت بین متغیرها با استفاده از الگوی تصحیح خطای برداری (ECM)
 - در صورت، وجود رابطه هم‌جمعی بین مجموعه‌ای از متغیرها می‌توان از الگوی تصحیح خطای برداری یا ECM استفاده کرد، که در کوتاه مدت متغیرها را به مقادیر تعادلی بلند مدت آن‌ها ارتباط می‌دهد. نتایج حاصل از آزمون ECM در جدول (۴) ارائه شده است.
 - در معادله مربوط به قیمت‌های بخش کشاورزی ضریب تصحیح خطای برابر ۰/۱۵- شده است که نشان دهنده این است که در هر سال ۱۵٪ از عدم تعادل در قیمت‌های بخش صنعت تعدیل می‌شود، و به بیش از ۶ فصل زمان نیاز است.

جدول (۴) نتیجه الگوی تصحیح خطای برداری

متغیر وابسته	متغیر مستقل	ضریب	آماره t	R ²
تفاضل لگاریتم	تفاضل لگاریتم نرخ ارز	۰/۱	۴/۵	۰/۸۸
قیمتهای بخش کشاورزی	تفاضل لگاریتم نرخ بهره	-۰/۱۴	-۴	
	تفاضل لگاریتم حجم نقدینگی	-۰/۰۷۹	-۲/۷	
	تفاضل لگاریتم قیمت‌های بخش صنعت	۰/۰۷۵	۲/۳	
	تفاضل لگاریتم قیمت‌های بخش خدمات	۰/۰۰۶	۲/۸	
	عرض از مبدا	۰/۹	۲/۱	
	ECM(-1)	-۰/۱۵	-۵/۶	

ماخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به جدول فوق، ضریب ECM(-1) معنی دار بوده است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها :

در این مقاله به منظور بررسی عوامل مؤثر بر قیمت محصولات کشاورزی در اقتصاد ایران، عمده‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قیمت این بخش را شناسایی و مورد تجزیه و تحلیل قرار داده، برای این منظور از متغیرهای نرخ ارز، حجم نقدینگی، نرخ بهره و قیمت بخش خدمات و صنعت استفاده است.

سپس با استفاده از الگوی خود توضیح با وقفه‌های توزیع شده مدل اقتصادسنجی استخراج و تخمین زده شده است. نتایج حاصل از برآورد الگوی خود توضیح با وقفه‌های توزیع شده حاکی از آن بود که نرخ ارز تأثیر مثبت بر قیمت بخش کشاورزی دارد. نرخ بهره بر قیمت محصولات کشاورزی تأثیر منفی داشته که این امر به دلیل ناکارآمدی و ناهدفمند بودن برنامه‌های نظام بانکی در ایران است.

نقدینگی نیز بر قیمت‌های بخش کشاورزی تأثیر منفی داشته که البته، در مورد این متغیر باید توجه داشت که می‌تواند از راه تأثیرگذاری متغیرهای دیگری همچون نرخ بهره نیز بر متغیرهای قیمت تأثیرگذار باشد. نتایج حاصل از تأثیرپذیری قیمت بخش‌ها از یکدیگر نشان داد که قیمت‌های کشاورزی با قیمت‌های بخش صنعت و بخش خدمات رابطه‌ی مثبت دارد.

همچنین قیمت‌های کشاورزی با وقفه‌های مربوطه به صورت سیکلی تأثیر مثبت و منفی دارد که به نظر می‌رسد دلیل آن افزایش قابل ملاحظه عرضه در سال‌های پس از افزایش قیمت است.

با توجه به یافته‌های این مطالعه لزوم افزایش کارایی سیستم بانکی، تقویت رابطه‌ی بخش کشاورزی با بخش صنعت و خدمات به منظور مدرنیزه کردن بخش کشاورزی از راه ایجاد صنایع تبدیلی و بازارهای محصول و همچنین اعمال سیاست‌هایی که مانع افزایش نقدینگی می‌شود توصیه می‌گردد، چون افزایش نقدینگی می‌تواند از راه اثرگذاری بر متغیرهای دیگری همچون نرخ بهره، بر قیمت بخش کشاورزی اثرگذار باشد.

منابع

۱. ترکمانی، ج. و م. طراز کار (۱۳۸۴). بررسی اثر تغییرات نرخ ارز بر قیمت صادراتی پسته: کاربرد مدل خود توزیع با وقفه‌های گسترده. فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، (۵۱): ۴۸-۷۵.
۲. تفضلی، ف. (۱۳۶۶)، اقتصاد کلان: نظریه‌ها و سیاست‌های اقتصادی، نشر نی.

۳. دائی کریم زاده، سعید (۱۳۷۴)، پول، تورم و علیت با شواهد تجربی ایران، ۷۱-۱۳۶۴، دانشگاه شیراز، رساله کارشناسی ارشد.
۴. عمرانی، م، ترکمانی، ج، (۱۳۸۶)، عوامل مؤثر بر قیمت‌ها در اقتصاد ایران، *اقتصاد و کشاورزی*، جلد ۲، شماره ۳، صفحات ۱۱۹-۱۳۸.
۵. محمدی، ح، نجفی، ب، دهباشی، و، (۱۳۸۸)، بررسی اثر افزایش قیمت صادراتی محصولات کشاورزی بر متغیرهای کلان اقتصاد ایران، *پژوهش‌های اقتصادی*، صفحه ۲۳۹-۲۱۳.
۶. نوفرستی، محمد (۱۳۷۸)، ریشه واحد و همجمعی در اقتصاد سنجی، موسسه خدمات فرهنگی رسا.
۷. نیلی، مسعود (۱۳۶۴)، بررسی آثار افزایش حجم پول بر نظام اقتصادی کشور در دو دهه اخیر، برنامه و توسعه، شماره سوم، دوره اول، ص ۸۹-۱۱۹.
- 8- Caporal, G. M., M. Chui, S. G. Hall, B. Henry (2001), Coordination and price shocks: an empirical analysis, *Economic Modeling*, 18:569-584.
- 9- Dadkhah, K. M. (1985), The Inflationary process of the Iranian economy: 1970-1980, *Int. J. Middle East Stud.* 17: 365-381.
- 10-Feige, E. L., D. K. Pearce (1976), Economically rational expectations : Are innovations in the rate of inflation independent of innovations in measures of monetary and fiscal policy ? *Journal of Political Economy*, 84: 499-522.
- 11- Issac. A. G., D. E. Rapach (1977), Monetary shocks and relative farm prices: A re- examination. *Amer. J. Ag. Econ.* 37: 1332-39.
- 12- Looney, R. G. (1985), The inflationary process in pre-Revolutionary Iran, *The Journal of Developing Area*, 19:329-350.
- 13- Ozatay, F. (2000), A quarterly macroeconometric model for a highly inflationary and indebted country , *Economic Modeling*, 17:1-11.

The influensive elements on agriculture prices in Iran economics

Erfaneh Rasekh¹, Fariba Abedy², Mohamad Ali Nasery³

Abstract

Macroeconomic performance of the three-factor general inflation rate, growth rate and unemployment rate is judged. When inflation is high, people buy that commodity prices are increasing.

This is one of the reasons why inflation is bad, even if prices rise with income. In this study, given the important role of prices in the economy Iran, factors affecting the prices of agricultural and the variables influencing this disorder in prices has been

studied. In this regard, Variable exchange rates, interest rates, liquidity, volume, the price index of industry and services, as variables influencing the prices of agricultural use.

The required variables include exchange rates, interest rates, liquidity and volume indices of agricultural prices over the period 1350 to 1389, time series of data sets and time series statistics for the planning and management is achieved.

The methods used in this paper were, Auto Regressive Distribute Lag in order to estimate and test a model of endogenous variables respond to shocks disturbing the sentences have been used.

The results showed that positive impact on agricultural prices and exchange rates, interest rates and the volume of liquidity has a negative impact on prices of agricultural products. Agricultural industry and services sectors also index price is positive. The findings need to increase the efficiency of the banking system, strengthen the agricultural sector with other sectors to modernize agriculture and to avoid increasing the volume of liquidity is recommended.

JEL: L16.F31, E30, E31, E39

Keywords: " Prices for agricultural products," "To explain the pattern vector," "Exchange rate," "Interest rate," "Volume of liquidity," " Price index," "Service sector and industry."

1 - payamnor university, rasekh83@gmail.com

2 - azad university, faribaabedy@gmail.com-

3 - drnasery@yahoo.com